

Sygn. akt XXVIII C 9884/21

POSTANOWIENIE

Dnia 30 lipca 2021 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVIII Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Katarzyna Dawid – Birska

po rozpoznaniu w dniu 30 lipca 2021 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa W. K. i A. K.

przeciwko Bank (...) S.A. z siedzibą w G.

o ustalenie i o zapłatę ewentualnie o ustalenie i o zapłatę

w przedmiocie wniosku powodów o zabezpieczenie roszczeń

postanawia:

1. udzielić zabezpieczenia roszczenia powodów W. K. i A. K. o ustalenie, że Umowa o kredyt hipoteczny nr (...), zawartej w dniu 03 kwietnia 2007 roku, jest nieważna, poprzez unormowanie praw i obowiązków stron na czas trwania postępowania poprzez wstrzymanie obowiązku dokonywania spłaty rat kredytu przez powodów w wysokości i terminach określonych w/w umową w okresie od dnia 30 lipca 2021 roku do dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w niniejszej sprawie;
2. oddalić wnioski w pozostałym zakresie.

Sygn. akt XXVIII C 9884/21

UZASADNIENIE

Postanowienia z dnia 30 lipca 2021 roku

W pozwie, złożonym w dniu 21 lipca 2021 roku przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w G., powodowie W. K. i A. K. wnieśli o ustalenie, że Umowa o kredyt hipoteczny nr (...), zawarta w dniu 03 kwietnia 2007 roku, jest nieważna oraz o zasądzenie od pozwanego Banku na ich rzecz łącznie, do majątku objętego wspólnością majątkową, kwoty 458 518,30 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 03 lipca 2021 roku do dnia zapłaty. Powodowie zgłosili także żądania ewentualne, domagając się ustalenia, że wskazane w pozwie postanowienia w/w Umowy stanowią niedozwolone klauzule umowne i ich nie wiążą oraz zasądzenia od pozwanego Banku na ich rzecz kwoty 172 499,77 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczymy od dnia 03 lipca 2021 roku do dnia zapłaty.

Powodowie jednocześnie wnieśli o udzielenie zabezpieczenia ich roszczeń poprzez:

- a. unormowanie praw i obowiązków stron postępowania na czas jego trwania poprzez wstrzymanie obowiązku dokonywania spłaty rat kredytu przez powodów w wysokości i terminach określonych w/w Umową kredytu w okresie od dnia udzielenia zabezpieczenia do czasu uprawomocnienia się orzeczenia w niniejszej sprawie;
- b. zakazanie pozwanemu złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu w/w Umowy kredytu w okresie od dnia udzielenia zabezpieczenia do dnia uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie;

c. zakazanie pozwanemu przekazywania informacji o niedokonaniu przez Powodów spłat rat w/w Umowy kredytu do: Biura (...) S.A., Biura (...) S.A. w W. oraz innych podobnych podmiotów, w okresie od dnia udzielenia zabezpieczenia do dnia uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek o udzielenie zabezpieczenia roszczenia głównego o ustalenie nieważności Umowy kredytu co do zasady zasługiwał na uwzględnienie. Natomiast w pozostałym zakresie, w tym dotyczącym żądania zabezpieczenia roszczenia głównego o zapłatę i roszczeń ewentualnych o ustalenie i zapłatę podlegał oddaleniu.

Stosownie do art. 730¹ § 1 k.p.c. udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie (art. 730¹ § 2 k.p.c.).

Aby wniosek o udzielenie zabezpieczenia został uwzględniony, muszą zostać spełnione łącznie obie wskazane przesłanki, a więc uprawdopodobnienie roszczenia oraz interesu prawnego. Brak uprawdopodobnienia chociażby jednej z nich skutkuje oddaleniem wniosku.

Roszczenie jest uprawdopodobnione, jeżeli prima facie istnieje znaczna szansa jego istnienia. Wymóg uprawdopodobnienia roszczenia wiąże się z koniecznością uprawdopodobnienia faktów, z których jest ono wywodzone. Należy przy tym zaznaczyć, że uprawdopodobnienie nie przesądza udowodnienia mogącego być podstawą do pozytywnego rozstrzygnięcia co do meritum sprawy. Istotą postępowania zabezpieczającego jest bowiem to, że Sąd dokonuje jedynie pobieżnej (wstępnej) analizy dostarczonego przez wnioskodawcę materiału dowodowego.

Drugą wymaganą kumulatywnie przez art. 730¹ k.p.c. podstawą zabezpieczenia jest interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Interes ten określa się jako obiektywną, w świetle obowiązujących przepisów, czyli wywołaną rzeczywistą koniecznością ochrony określonej sfery prawnej, potrzebę uzyskania orzeczenia sądowego o odpowiedniej treści, a jego brak uniemożliwi udzielenie uprawnionemu należytej ochrony prawnej (por. np. F. Zedler, Interes prawny jako podstawa zabezpieczenia roszczeń w postępowaniu cywilnym (w:) M. Jędrzejewska, T. Ereciński (red.), Studia z prawa postępowania cywilnego. Księga pamiątkowa ku czci Z. Resicha, Warszawa 1985, s. 325 i n.).

Przy wyborze sposobu zabezpieczenia sąd uwzględni interesy stron lub uczestników postępowania w takiej mierze, aby uprawnionemu zapewnić należytą ochronę prawną, a obowiązanego nie obciążać ponad potrzebę (art. 730¹ § 3 k.p.c.).

Dla uwzględnienia wniosku o zabezpieczenie niezbędne jest zatem zawnioskowanie takiego sposobu, który stwarza gwarancję udzielenia wnioskodawcy tymczasowej ochrony prawnej przy zastosowaniu właściwego sposobu zabezpieczenia, który powinien uwzględniać nie tylko interes uprawnionego, ale również okoliczności sprawy ustalone w ramach rozpoznawania wniosku o zabezpieczenie.

Sposoby zabezpieczenia roszczeń pieniężnych zostały enumeratywnie wymienione w art. 747 k.p.c. Przepis ten stanowi katalog zamknięty, co oznacza, że w razie wskazania przez wnioskującego o zabezpieczenie roszczenia pieniężnego sposobu niewskazanego w tym przepisie, wniosek będzie podlegał oddaleniu.

Stosownie zaś do treści art. 755 § 1 zd. 1 k.p.c., jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. W szczególności sąd może unormować prawa i obowiązki stron lub uczestników postępowania na czas trwania postępowania (art. 755 § 1 pkt 1 k.p.c.).

Odnosząc się do pierwszej przesłanki zabezpieczenia, wskazać należy, iż powodowie dla uprawdopodobnienia istnienia roszczeń, zgłoszonych w pozwie, załączyli do pozwu kopie: Umowy kredytu nr (...) z dnia 02 kwietnia 2007 roku, zawartej pomiędzy nimi a poprzednikiem prawnym strony pozwanej (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w G. oraz Aneksy do tej Umowy, uprawdopodobniając tym samym zawarcie umowy kredytu oraz jej treść. Ponadto w uzasadnieniu pozwu powodowie przedstawili także ocenę prawną postanowień umowy kredytu oraz argumenty przemawiające – ich zdaniem – za uznaniem tej umowy za nieważną.

Zgodnie z § 1 ust. 1 w/w Umowy Bank miał udzielić Kredytobiorcy kredytu w kwocie 306 204,00 złotych polskich, indeksowanego kursem CHF. W dniu wypłaty saldo miało być wyrażone w walucie, do której indeksowany był kredyt według kursu kupna waluty, do której indeksowany był kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. opisanej szczegółowo w § 17, następnie saldo walutowe miało być przeliczane dziennie na złote polskie według kursu sprzedaży waluty, do której indeksowany był kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A., opisanej szczegółowo w § 17. Stosownie do § 7 ust. 2 Umowy wypłata wskazanej we wniosku o wypłatę kwoty kredytu miała być dokonana przelewem na wskazany w tym wniosku rachunek bankowy prowadzony w banku krajowym a każdorazowo wypłacona kwota złotych polskich miała być przeliczona na walutę, do której indeksowany był kredyt według kursu kupna waluty kredytu podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. obowiązującego w dniu dokonania wypłaty przez Bank. Natomiast w § 10 ust. 6 zdanie 1 Umowy podano, że rozliczenie każdej wpłaty dokonanej przez kredytobiorcę, ma następować według kursu sprzedaży waluty do której był indeksowany kredyt, podanego w Tabeli kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. obowiązującego w dniu wpływu środków do Banku. W § 17 ust. 2 i 3 Umowy wskazano, że kursy kupna określa się jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP minus marża kupna, zaś kursy sprzedaży – jako średnie kursy złotego do danych walut ogłoszone w tabeli kursów średnich NBP plus marża sprzedaży. § 17 ust. 4 Umowy stanowił, że dla wyliczenia kursów kupna/sprzedaży dla kredytów hipotecznych udzielanych przez (...) Bank S.A. zastosowanie miały mieć kursy złotego do danych walut ogłaszane w tabeli kursów średnich NBP w danym dniu roboczym skorygowane o marżę kupna sprzedaży (...) S.A.

Z powyższych zapisów wynika zatem, że wypłata kredytu miała nastąpić w PLN po przeliczeniu na walutę indeksacji (CHF) według kursu kupna walut określonego w bankowej Tabeli kursów kupna/sprzedaży w dniu dokonania wypłaty przez Bank a jego spłata miała nastąpić także w PLN z tym, że po przeliczeniu na walutę indeksacji (CHF) według kursu sprzedaży walut, określonego w bankowej Tabeli kursów kupna/sprzedaży, obowiązującego w dniu wpływu środków do Banku. Przy czym zarówno kurs kupna jak i kurs sprzedaży walut określał każdorazowo, jednostronnie Bank w Tabeli kursów kupna/sprzedaży. W Umowie brak było precyzyjnych informacji, na podstawie których kredytobiorca mógłby ustalić w oparciu o jakie wartości Bank tworzy własną Tabelę kursową. Definicji, zawartej w powołanym wyżej § 17 Umowy, nie można określić jako jasnej i precyzyjnej. Nie wynika z niej bowiem, ile wynosi marża kupna i marża sprzedaży Banku – o którą korygowany miał być średni kurs waluty NBP w bankowej Tabeli kursowej – czy marże te miały być stałe w całym okresie obowiązywania Umowy, a jeżeli nie – to na jakiej podstawie i w oparciu o jakie przesłanki Bank mógłby je zmienić oraz czy istnieją w tym zakresie jakieś ograniczenia. W oparciu o powyższe zapisy umowne druga strona umowy (kredytobiorca) nie miała więc możliwości zweryfikowania tego, czy kursy walut zostały ustalone przez Bank zgodnie z zasadami, skoro zasady te nie zostały precyzyjnie i jednoznacznie sformułowane. W Umowie nie wskazano przy tym żadnej górnej granicy ustalania marży kupna i sprzedaży Banku a więc także żadnej górnej granicy ustalania wysokości kursów walut przez Bank. Takie ukształtowanie postanowień umownych oznaczało zatem, iż wyłącznie jednej stronie umowy przyznano nieograniczone uprawnienie do określenia wysokości kursów waluty, na podstawie których ustalone miało być zarówno saldo kredytu jak i wysokość rat.

Wobec powyższego, stwierdzić należało, iż takie ukształtowanie postanowień umownych może prowadzić do ustalenia nieważności umowy z powodu jej sprzeczności z ustawą (art. 58 § 1 k.c.), polegającej na naruszeniu granic swobody umów (art. 353¹ k.c.) poprzez przyznanie Bankowi uprawnienia do jednostronnego ustalania wysokości świadczenia, jakie Bank ma spełnić na rzecz kredytobiorcy w wykonaniu umowy kredytu oraz wysokości świadczenia, jakie kredytobiorca zobowiązany był spełnić na rzecz Banku, aby wywiązać się z obowiązku zwrotu wykorzystanego

kredytu. Takie ukształtowanie stosunku zobowiązaniowego mogłoby być uznane za naruszające jego istotę, gdyż wprowadzałoby do stosunku zobowiązaniowego element nadrzędności jednej ze stron i podporządkowania drugiej strony bez odwołania do jakichkolwiek obiektywnych kryteriów określających granice swobody jednej ze stron.

Na marginesie dodać należy, iż nawet jeżeli przyjąć, że kwestionowane postanowienia umowne nie byłyby sprzeczne z ustawą, to można by uznać, że stanowią one klauzule abuzywne, a więc że nie wiążą one konsumenta (art. 385¹ § 2 k.c.), przy czym po wyeliminowaniu z umowy abuzywnego mechanizmu indeksacji nie byłoby możliwe dalsze obowiązywanie umowy kredytu zgodnie z jej pozostałą treścią, a więc usunięcie tych klauzul prowadziło do konsekwencji do upadku (nieważności) całej umowy.

W ocenie Sądu, powodowie uprawdopodobnili również istnienie interesu prawnego w zgłoszeniu żądania o ustalenie (art. 189 k.p.c.). Tylko bowiem rozstrzygnięcie żądania o ustalenie definitywnie zakończy niepewność stanu prawnego istniejącego pomiędzy stronami, a dotyczącego ważności umowy kredytu. Jedynie ustalające orzeczenie sądu znieśli wątpliwości stron i zapobiegnie dalszemu sporowi co do żądań Banku wynikających z tej umowy.

Mając powyższe na uwadze, stwierdzić należało, iż powodowie uprawdopodobnili istnienie roszczenia o ustalenie nieważności umowy kredytu.

Odnosnie drugiej przesłanki udzielenia zabezpieczenia, wskazać należy, iż ustalając istnienie interesu prawnego, określanego jako „potrzeba” udzielenia zabezpieczenia, Sąd powinien kierować się kryteriami obiektywnymi, zwracając uwagę na całokształt okoliczności danej sprawy, a nie kryteriami subiektywnymi, stanowiącymi subiektywne odczucia uprawnionego o potrzebie udzielania zabezpieczenia w danym przypadku (zob. Kodeks postępowania cywilnego. Tom IV. Komentarz art. 730-10951 red. Prof. Dr hab. Andrzej Marciniak).

Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Celem zabezpieczenia jest udzielenie tymczasowej ochrony prawnej podmiotom potrzebującym, interes prawny istnieje w przypadku, gdy zachodzi potrzeba zapewnienia uprawnionemu "należytą ochronę prawną", zanim uzyska on ochronę definitywną (ostateczną), czyli zanim zostanie osiągnięty cel postępowania w sprawie, w związku, z którym następuje udzielenie zabezpieczenia. Z kolei "należyta ochrona prawna" polega na usunięciu naruszenia albo zagrożenia naruszenia praw uprawnionego (por.: postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 17 lipca 2013 roku, w sprawie I ACz 1182/13, LEX nr 1342337; postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 08 lutego 2013 roku, w sprawie I ACz 181/13, LEX nr 1283522).

Dodać należy, iż stosownie do treści art. 755 § 2¹ k.p.c. - dotyczącego zabezpieczenia roszczeń niepieniężnych – przepisu art. 731 k.p.c. nie stosuje się, jeżeli zabezpieczenie jest konieczne dla odwrócenia grożącej szkody lub innych niekorzystnych dla uprawnionego skutków.

Powodowie, uzasadniając wniosek o zabezpieczenie, podali, że brak zabezpieczenia mógłby narazić ich na straty finansowe, biorąc pod uwagę fakt, że regularnie uiszczają raty kapitałowo – odsetkowe na rzecz pozwanego Banku na podstawie Umowy, która z dużym prawdopodobieństwem może zostać uznana za nieważną. Dodali, że może doprowadzić to do zwiększenia skali rozliczeń w przypadku stwierdzenia nieważności Umowy. Podkreślili, że do dnia wniesienia pozwu uiszcili na rzecz pozwanego Banku kwotę 458 518,30 zł, a więc kwotę przewyższającą udzielony im kredyt.

Sąd uznał, że w okolicznościach niniejszej sprawy powodowie uprawdopodobnili interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia, zgłoszonego roszczenia głównego o ustalenie.

W ocenie Sądu, zabezpieczenie powyższego roszczenia powodów konieczne jest dla odwrócenia skutków niekorzystnych dla nich (art. 755 § 2¹ k.p.c.). Zauważyć należy, iż w przypadku ustalenia, że umowa kredytu jest nieważna, strony zobowiązane będą do zwrotu wzajemnych świadczeń (teoria kondykcji). Kwota kredytu wypłaconego

powodom ostatecznie na podstawie aneksu do Umowy – wynosiła 456 538 zł, natomiast powodowie wpłacili na rzecz Banku łącznie kwotę przewyższającą wypłacony im kredyt. Skoro kwota wypłacona powodom przez Bank jest niższa od sumy dokonanych przez nich spłat, a obecnie powodowie dokonywaliby spłat ponad wypłacony im kredyt, to w ocenie Sądu stanowi to argument za uwzględnieniem wniosku o zabezpieczenie w zakresie wstrzymania obowiązku powodów dokonywania spłat rat kredytu w okresie od dnia udzielenia zabezpieczenia do dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie w niniejszej sprawie.

W ocenie Sądu, wskazany wyżej sposób zabezpieczenia roszczenia powodów zapewni im należyłą ochronę prawną (art. 730¹ § 3 k.p.c.), a więc jest wystarczający. Gdyby natomiast w toku postępowania okazało się, że pozwany Bank w związku z kwestionowaną umową kredytową będzie dokonywać wobec powodów czynności, które mogą wyrządzić im szkodę, mogą oni złożyć ponownie wniosek o zabezpieczenie, wskazując sposoby zabezpieczenia adekwatne do zaistniałej sytuacji.

Dodać należy, iż w związku z zabezpieczeniem roszczenia powodów jak w pkt 1 postanowienia, pozwany Bank nie może dokonywać czynności, które miałyby niejako stanowić „sankcję” za niepłacenie rat kredytu w okresie od zabezpieczenia do zakończenia niniejszego postępowania, w szczególności nie może wypowiedzieć powodom umowy kredytowej z powodu nieuiszczania rat kredytowych oraz nie może przekazywać innym podmiotom informacji o nieuiszczaniu przez powodów rat kredytu. Wstrzymanie wykonywania tych obowiązków, a więc uiszczenia rat kredytu, nastąpiło bowiem na podstawie postanowienia Sądu, nie jest zaś wyrazem lekceważenia przez powodów swoich zobowiązań umownych.

Mając powyższe na uwadze, Sąd oddalił wniosek o zabezpieczenie co do kolejnych wskazanych we wniosku sposobów zabezpieczenia.

Wniosek podlegał oddaleniu także co do żądania zabezpieczenia roszczeń pieniężnych, zgłoszonych jako żądanie główne i ewentualne.

Wskazać należy, iż przepis art. 747 k.p.c. zawiera zamknięty katalog sposobów zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. Wśród sposobów zabezpieczenia roszczeń pieniężnych nie zostały zaś wymienione sposoby wskazane we wniosku o zabezpieczenie. Wobec tego, wniosek o zabezpieczenie roszczeń pieniężnych należało oddalić.

Wniosek został oddalony także co do żądania zabezpieczenia roszczenia ewentualnego o ustalenie. Roszczenie ewentualne nie może bowiem w postępowaniu o zabezpieczenie stanowić podstawy oceny pod kątem art. 730¹ § 1 k.p.c., albowiem zyskuje ono na znaczeniu dopiero po stwierdzeniu niezasadności roszczenia głównego, co może nastąpić tylko w postępowaniu toczącym się przed Sądem rozpoznającym sprawę, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego (por. uzasadnienia postanowień Sądu Apelacyjnego w Bydgoszczy z dnia 12 listopada 2015 roku, w sprawie II Cz 752/15 oraz Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 03 września 2012 roku, w sprawie I ACz 1198/12).

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak w pkt 1 i 2 sentencji postanowienia.

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

(...)